

Açık ve uzaktan öğrenmede ölçme ve değerlendirme

Yrd. Doç. Dr. Murat AKYILDIZ^a

^a Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi

Özet

Açık ve Uzaktan öğrenme sistemleri çoğu kez formal/örgün öğrenme sistemlerinden daha hızlı değişir ve gelişir. Uzun süredir geleneksel ölçme sistemlerini kullanmakta olan açık ve uzaktan öğrenme alanı modern ölçme sistemlerini hızla kapsamına almaktadır. Yeni puanlama yöntemleri, yeni soru türleri, şans başarısının düzeltilmesi için stratejiler, alt gruplar için dezavantaj oluşturan soruları tespit etme yöntemleri sıklıkla gündeme gelmektedir.

Anahtar Sözcükler: uzaktan öğrenme, ölçme ve değerlendirme.

Abstract

Open and distance learning systems often change and evolve faster than formal/structured learning systems. The field of open and distance learning, which is using traditional measurement systems quickly incorporates modern measurement systems. New scoring methods, new types of questions, strategies for correcting guessing, and methods of identifying disadvantageous questions for subgroups are often on the agenda.

Keywords: distance learning, measurement and evaluation.

Sayın Editör,

Değişen ve gelişen uzaktan öğrenme sistemlerinin önemli bileşenlerinden birisi ölçme değerlendirme sistemleridir (Jung, 2005). İyi bir ölçme değerlendirme sistemi kendi içinde bazı standartları taşıyor olmalıdır. Bu standartların öne çıkanlarının bazıları sınavların yeterince güvenilir ve geçerli olması, soruların belirli alt gruplara yanlılık göstermemesi, farklı yıllarda uygulanan sınavların birbirine eşdeğerliğinin gösterilebilmesi, sınavların ortalama, standart sapma, zorluk ve ayırtedicilik gibi teknik niteliklerinin uygulanmadan önce büyük yaklaşıklıkla kestirilebilmesi, sınavların içinde farklı soru türlerinin bulunmasıdır.

Geçerlilik, uzaktan öğrenenlerin sınavlarda verdikleri doğru cevapların bilgi ve becerilerinden kaynaklanma derecesidir. Kimi zamanlar uzaktan öğrenenler şans başarısından yararlanarak sorulara doğru cevap verebilmektedir. Kimi zamanlarda ise sorular amaçlanan bilgi ve beceri dışında başka beceriler kullanarak doğru yanıtlanabilmektedir. Bir ölçme aracının geçerliliğini tespit edebilmenin önemli yollarından birisi ölçme aracını oluşturan sorular arası ilişkileri incelemektir. Böylece aynı bilgi ve beceriyi ölçen sorular arasında beklenen yüksek korelasyon katsayılarının gerçekte de gözlenip gözlenmediğine bakılabilmekte ve başka beceriler kullanılarak doğru yanıtlanmış sorular ortaya çıkarılabilmektedir. Literatürde genel adıyla boyut azaltma özellikle de faktör analizi olarak bilinen bu yöntem önemli bir geçerlilik belirleme çalışmasıdır. Uzaktan öğrenenlerin şans başarısını kullanarak doğru cevabı bulma dereceleri uzun zamandır gündemdedir. Son yıllarda şans başarısını her bir öğrenci için her bir soru düzeyinde tespit etme yöntemleri önemli gelişmeler kat etmiştir. Geleneksel yöntemlerle şans başarısının düzeltilmesi ile modern yöntemlerin karşılaştırılarak uzaktan öğrenme sistemlerine bilgi sağlanması akademik olduğu kadar idari anlamda da önemli bir adımdır.

Son yıllarda, çok sayıda alt grup içeren büyük uzaktan öğrenme sistemlerinde soruların tüm alt gruplara eşit zorlukta ve ayırtedicilikte davrandığından emin olunması da giderek önem kazanmaktadır (Spratt; Lajbcygier, 2009). Literatürde madde yanlılığı olarak bilinen bu konu giderek daha fazla dikkat çeken bir konudur. Özellikle norm dayanaklı (bağıl) değerlendirme yapılan sistemlerde yanlılık gösteren sorular bulunuyorsa farklı alt gruplar için yanlılığı giderici önlemlerin alınması yönünde bağıl değerlendirmenin alt gruplar için ayrı ayrı yapılması denenmesi gereken önemli bir çalışma alanı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Açık ve uzaktan öğrenme alanında yapılan ölçme ve değerlendirme çalışmalarında kullanılan soru türlerinin çoktan seçmeli maddelere sıkışmış olması aşılmayı bekleyen önemli

bir sınırlılık olarak belirlemektedir. Son birkaç yıldır sadece açık ve uzaktan öğrenme alanında değil geniş ölçekli katılıma sahip sınavlarda çoktan seçmeli olmayan soru ve değerlendirme türlerinin örneğin kısa cevaplı soruların, açık uçlu soruların, proje ödevlerinin denenmeye başladığı görülmektedir. Uzaktan öğrenenlerin muhakeme yeteneklerini kullanarak doğru cevabı ürettikleri bu değerlendirme yöntemlerinin puanlanmasında çok sayıda puanlayıcı kullanılmaktadır. Bu puanlayıcıların puanlama esnasında ne kadar katı ya da geçirgen puanlama yaptıkları, puanlama süreçlerini ne kadar ciddiyetle gerçekleştirdikleri ölçülebilir bir değişken olarak karşımıza çıkmaktadır. Puanlayıcıları amaçlanan puanlama stratejisini kullanma derecesi bakımından sınıflayabilmek, gerektiğinde kriterlere uymayan puanlayıcıları otomatik olarak puanlama sistemi dışında bırakabilmek farklı soru türlerini kullanmayı tercih eden uzaktan öğrenme sistemleri için önemli bir esneklik sağlamaktadır.

Tüm bu gelişmeler ışığında köklü ve gelişime açık geleneklere sahip ülkemizdeki açık ve uzaktan öğrenme sistemlerinin yeni ölçme ve değerlendirme yöntemlerini de hızla kapsaması ve bu alanda çalışma yapan araştırmacı sayısının artıyor olması sevindirici gelişmelerdir.

Kaynakça

Jung, I. (2005). Innovative and Good Practices of Open and Distance Learning in Asia and the Pacific. APEID, UNESCO Bangkok Occasional Paper Series Paper No. 3

Spratt, C.; Lajbcygier, P. (2009). E-learning Technologies and Evidence Based Assessment Approaches. Hershey. New York

Yazar Hakkında

Yrd. Doç. Dr. Murat AKYILDIZ

Yrd. Doç. Dr. Murat Akyıldız, psikoloji lisans eğitimi aldıktan sonra yüksek lisansını ve doktorasını ölçme ve değerlendirme alanında tamamladı. Çok boyutlu ve çok parametrelili lojistik modellerle bireylerin bilişsel ve duyuşsal özelliklerinin kestirilmesi, Dr. Akyıldız'ın temel ilgi alanıdır. Yazarın diğer ilgi alanları arasında psikometri, istatistiksel analiz, bilim yöntemi ve felsefesi yer almaktadır. Dr. Akyıldız, halen Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Posta adresi : Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi

Tel (İş) : +90 222 3350580/2410

Eposta : muratakyildiz@anadolu.edu.tr